

Mjölby Kommun
Miljönämnden

Policy för miljökrav på fordonstvättar i Mjölby kommun

Antagen av miljönämnden 2004-08-25, § 93

1 Inledning	3
2 Definitioner	4
Små	4
Mellanstora	4
Stora	4
3. Övergripande riktlinjer	5
3.1 Avloppsanslutning	5
3.2 Tvättkemikalier	5
3.3 Egenkontroll	5
4. Målsättning och krav	6
4.1 Slutligt mål	6
4.2 Etappmål	6
4.3 Krav på oljeavskiljare	7
4.4 Allmänna krav på spillvatten från fordonstvätt i tvättanläggning	7
5. Tidsplan	8
6 Tvätt utanför etablerad tvättanläggning	9

Policy för miljökrav på fordonstvättar i Mjölby kommun

1 Inledning

Spillvatten från fordonstvättar innehåller många miljöfarliga och giftiga ämnen. Dessa stör funktionen i reningsverken samt försämrar slammets kvalitet. Om tvätten sker utanför en tvätthall, exempelvis på garageuppfarten eller gatan, sker ingen rening överhuvudtaget och föroreningarna leds via dagvattenbrunnar och ledningar direkt ut i våra vattendrag och sjöar.

Denna policy innehåller riktlinjer för hur kvaliteten på spillvattnet ska förbättras från tvätthallar. Dessutom anges riktlinjer för hur tvätt utanför sådan anläggningar ska gå till för att minimera negativ påverkan på miljön.

Denna policy är en omarbetad version av den tidigare policyn som antogs av Miljönämnden 2003-06-19 § 81. Policyn bygger i stora drag på Naturvårdsverkets allmänna råd 1996:1 *Fordonstvätt – mål och riktvärden*. Dessa råd upphävdes dock 2004-04-01 och därför gav nämnden miljökontoret i uppgift att ta fram denna reviderade version av policyn. Den stora skillnaden mot den tidigare policyn är att kraven på recirkulation har mildrats.

Slutmålet för all fordonstvätt i Mjölby kommun är att ingen tvätt ska ske på gatan eller annan hårdgjord yta med direktavrinning till dagvattensystem, vattendrag eller annat känsligt område. Istället ska fordon tvättas i helt slutna och avloppslösa anläggningar. Något årtal när slutmålet ska vara uppfyllt anges inte i policyn, p.g.a. att det i dagsläget fortfarande återstår viss teknikutveckling innan det är realistiskt att genomföra. För att ändå gradvis röra sig mot slutmålet anges i denna policy etappmål för olika stora fordonstvättar. Etappmålen har ett årtal för när de ska vara uppfyllda.

Denna policy är i sig ingen lag eller styrande dokument utan ska ses som ett verktyg för att bedömningen av fordonstvättar i kommunen ska bli så likartad som möjligt. Dock är det viktigt att poängtera att varje enskilt ärende är unikt och ska bedömas utifrån dess förutsättningar.

2 Definitioner

Anläggningsstorlek

- Små* Anläggning som tvättar mindre än 5 personbilar per arbetsdag eller mindre än 1 lastbil, buss eller annat vägfordon per arbetsdag. Detta kan vara anläggningar som ej är öppna för allmänheten ex. tvätthallar på företag och förvaltningar.
- Mellanstora* Anläggningar som ej är anmälningsskyldiga, d. v. s. tvätt av minst 5 personbilar eller minst 1 lastbil, buss eller annat vägfordon per arbetsdag (vilket motsvarar ca. 1250 personbilar eller 250 lastbilar/bussar per år), men inte fler än 5000 personbilar eller 1000 lastbilar, bussar eller annat vägfordon per år.
- Stora* Anläggningar som är anmälningsskyldiga, d. v. s. minst 5000 personbilar eller minst 1000 tvättar av andra fordon (lastbilar, bussar, traktorer etc.) per år.

Fordon

Fordon som används i yrkesmässig trafik:

Lastbilar, taxibilar, tjänstebilar, bussar, servicebilar etc. som används i företag eller offentliga verksamheter. Också arbetsmaskiner räknas hit. Denna grupp är mycket heterogen, varför bedömningen kan bli något annorlunda från fall till fall.

Privatfordon:

Personbilar, mindre lastfordon etc. som ägs eller disponeras för privat bruk.

Om- och tillbyggnad

Ombyggnad:

Genomgripande förändring eller utbyte av tvätt- eller reningsutrustning etc. Normalt underhåll och service räknas inte hit.

Tillbyggnad:

Genomgripande förändring eller utbyte av tvätt- eller reningsutrustning etc. Normalt underhåll och service räknas inte hit.

3. Övergripande riktlinjer

Policyn har som utgångspunkt att fordonstvätt medför en inte obetydlig miljöpåverkan. Detta gäller både tvätt på speciella fordonstvättar och tvätt utanför sådana anläggningar.

3.1 Avloppsanslutning

Det slutliga målet är slutna, avloppslösa anläggningar. Tills detta slutmål är uppnått måste en bedömning göras från fall till fall om det är lämpligt att ansluta anläggningen till spillvattennätet eller till dagvattennätet.

Anslutning till spillvattennätet är att föredra, bl.a. med tanke på att en tillfällig driftstörning i en fordonstvätt skulle få en relativt begränsad påverkan i ett stort reningsverk medan en sådan störning kan innebära avsevärd miljöpåverkan om spillvattnet leds direkt via dagvattenledning till en känslig recipient.

Anslutning till dagvattennätet kan accepteras i undantagsfall där spillvattennätet inte är utbyggt. Det kan också vara aktuellt om man vill minimera påverkan på avloppsslammet som uppkommer i reningsverket. I dessa situationer är det dock mycket viktigt att klargöra och utreda recipientens känslighet för utsläpp och störningar.

3.2 Tvättkemikalier

Endast miljömärkta produkter t.ex. Svanenmärkta, eller medel som uppfyller miljökrav på tvättmedel i Rapport 2001:12 Miljökrav på fordonstvättmedel (före detta kemikaliesvepet) ska godtas. Rapporten samt exempel på tvättmedel som uppfyller kraven finns på Göteborg kommuns hemsida, www.miljo.goteborg.se. För andra medel måste leverantören/användaren visa att medlet uppfyller motsvarande krav.

3.3 Egenkontroll

Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra en påverkan på miljö eller människor skall enligt miljöbalken 26 kap. 19 § kontrollera verkningarna av sin verksamhet. Detta inbegriper alltså såväl de små, mellanstora och stora anläggningarna. Det gäller även för privatpersoner som tvättar utanför en fordonstvätt. Dessutom omfattas de stora anmälningspliktiga anläggningarna av förordningen om egenkontroll 1998:901.

Rutiner för skötsel och kontroll av fordonstvättar skall finnas dokumenterade. Alla kontroller och åtgärder som vidtas skall journalföras. Kontrollprovtagning av utsläppsvattnet ska ske med jämna intervall. Provens omfattning bestäms i samråd med miljökontoret.

För ytterliggare vägledning om egenkontroll hänvisas till Naturvårdsverkets skrift "Underlag för kontrollprogram och egenkontroll vid anläggningar med fordonstvätt" 1998.

4. Målsättning och krav

4.1 Slutligt mål

Som redan nämnts så är den slutliga målsättningen att alla fordonstvättar i kommunen ska ske i anläggningar med slutna system för tvätt och rengöring. Detta innebär avloppslösa system och den enda restprodukt som uppstår är ett avfall. Öka medvetenheten hos kommunens invånare så att ingen tvättar sitt fordon på gatan med direkt avrinning till dagvattennätet och ut i våra sjöar och vattendrag.

4.2 Etappmål

Under en övergångsperiod får spillvatten avledas till dag- eller spillvattennätet. Då ska följande kriterier vara uppfyllda:

1. Anläggningen ska ha en recirkulation av tvättvattnet från underspolning och sköljning. Recirkulationen ska ligga på minst ca 40-50 %. Anm. 1, se nedan
2. Vattenbesparande åtgärder ska vidtas.
3. Högsta mängd föroreningar **per fordon** (månadsmedelvärde) får inte överstiga:

	Personbil	Lastbil, buss eller annat vägfordon Anm. 2, se nedan
Samlingsparameter bly krom och nickel	10 mg	30 mg
Kadmium	0,25 mg	0,75 mg
Zink	50 mg	150 mg
Mineralolja	5 g	15 g

4. Nedbrytbarhet

	Kvot BOD ₇ /COD _{Cr}
Spillvattnet	>0,3
Tvättkemikalier som används	>0,5

Anmärkning 1

Gör det självhallar, s.k. GDS-hallar, där all tvätt sker manuellt undantas från kravet på recirkulation. Argument till detta är att man misstänker att kemiska ämnen kan spridas via aerosoler, vilket gör lokalen hälsofarlig att vistas i. Kraven på högsta mängd förorening per fordon som tillåts släppas ut ligger dock fast.

Anmärkning 2

Räknat på ett 12 meter långt fordon, vilket innebär att man ibland får räkna om mängderna. Ett förslag på omräkning finns på SIS Miljömärkning av Fordonstvättar (kriteriedokument): ” En fordonsenhet är ett fordon, lastbil eller buss på 12 meters längd. 0,5 fordonsenheter är en van eller t ex en färdtjänstbuss på ca 6 m. 1,5 fordonsenheter är t ex en led buss eller semitrailer på ca 18 m. 2 fordonsenheter är en bil plus släp på ca 24 m. Dokumentet finns på www.svanen.nu.

4.3 Krav på oljeavskiljare

Oljeavskiljare vid fordonstvättar ska i första hand uppfylla svensk standard SS-EN 858. Denna är en ny standard och den går att köpa från svensk standard, www.sis.se. Är det en äldre typ av oljeavskiljare ska den minst uppfylla kraven på uppehållstid och ytbelastning i Naturvårdsverkets allmänna råd 1975:10 *Avloppsvattenbehandling vid bensinstationer och bilverkstäder*, se nedanstående tabell.

Dimensionskrav på oljeavskiljare enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 1975:10				
Minsta uppehållstid, timmar	Största ytbelastning m / h ^{*)}	Minsta effektiv dimension oavsett flöde		
		Längd, m	Bredd, m	Djup, m
2	1	3,0	1,0	1,0

^{*)} = Ytbelastning meter per timme: m³ flöde per m² vätskeyta, per timme

4.4 Allmänna krav på spillvatten från fordonstvätt i tvättanläggning

Vid anslutning till kommunalt reningsverk får inte förekomma ämnen i sådan mängd och med sådan sammansättning att funktionen i reningsverket störs genom exempelvis

- nitrifikationshämmning i biosteget
- övrig toxisk påverkan
- andra negativa effekter på olika reningssteg

Stabila organiska föreningar och metaller får inte tillföras spillvattennätet i sådan mängd att slammet i reningsverken riskerar att bli obrukbart för spridning på grönytor. Viktigt i detta sammanhang är val av bilvårdskemikalier. Vid anslutning till spillvattennätet kan kommunens VA-verk, eller motsvarande, med stöd av VA-lagen och ABVA ställa krav på föroreningshalt i spillvattnet.

Följande särskilda åtgärder ska vidtas så att anläggningens belastning på miljön minimeras:

- Förhindra spill av kemikalier, exempelvis från avfettningsmedel vid s.k. föravfettning som kund utför innan de kör in i tvätthallen. Platta under tak med avrinning till tvätthallen är minimikrav.
- Stationen/verksamhetsutövaren ska endast tillhandahålla sådana produkter som inte vållar problem eller verkar hämmande i anläggningens reningsförmåga.

5. Tidsplan

Åtgärder för att klara etapp- eller slutmålen ska genomföras enligt följande tabell.

	Omedelbart	Senast 2005 Se anm.	Senast 2010 Se anm.
Små anläggningar	Oljeavskiljare ska finnas och skötas vid samtliga. Etappmål ska klaras vid nybyggnad.	Etappmålen bör klaras av samtliga	Etappmål ska klaras av samtliga.
		Undantag kan medges för enstaka anläggningar där lokalisering, recipient och verksamhetens art motiverar det.	
Mellanstora anläggningar	Etappmål ska klaras vid ny-, om-, eller tillbyggnad.	Etappmålen bör klaras av samtliga.	Etappmål ska klaras vid samtliga anläggningar.
Stora anläggningar	Etappmål ska klaras vid ny- om- eller tillbyggnad.	Etappmål ska klaras vid samtliga.	

Slutligt mål för samtliga storlekar är att slutna system ska installeras. Detta ska göras då sådan teknik finns framme och det är ekonomiskt rimligt.

Anm.

Tidplanen anger en rimlig övergångstid för utsläppsförbättrande åtgärder. När det gäller befintliga verksamheter bör val av tidpunkt för åtgärden göras med hänsyn till anläggningens storlek ur utsläppssynpunkt, recipientens känslighet, nyligen gjorda investeringar osv. Det kan innebära att slut- och etappmålen kan komma att uppfyllas tidigare för vissa anläggningar och senare för andra.

6. Tvätt utanför etablerad tvättanläggning

All tvätt av fordon, såväl privata fordon som fordon som används i yrkesmässig verksamhet, skall i största möjliga utsträckning ske i tvättanläggningar som klarar etapp- eller slutmålen.

När man tvättar bilen på gatan eller garageuppfarten rinner tvättvattnet helt orenat ner i en dagvattenbrunn, som oftast inte är ansluten till något reningsverk. Det förorenade vattnet går då orenat ut i våra sjöar och vattendrag.

I bilschampon och avfettningsmedel finns kemikalier som är direkt skadliga för vattenlevande organismer. Även miljömärkta och milda kemikalier innehåller dessa ämnen. Många av dessa ämnen bryts inte ned på månader när de kommit ut i naturen. Utöver tvättkemikalier finns en rad föroreningar på bilen, exempelvis olja, zink, kadmium, bly m.fl.

Det finns i dagsläget inget uttalat förbud mot att tvätta bilen på gatan eller garageuppfarten. Däremot gäller miljöbalkens regler även denna typ av verksamhet. Av miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kap. framgår det bl. a. att den som ska utföra någon form av verksamhet eller åtgärd, ex. tvätta bilen, ska göra detta på en plats som är lämplig samt att åtgärden inte får vålla några olägenheter för människor eller miljön. Man ska också tillse att man använder sådana kemikalier som inte vållar några skador vare sig på människa eller miljön. Om det finns olika kemikalier med samma användningsområde ska den mest miljövänliga väljas. Enligt 14 kap. miljöbalken ska den som använder en kemisk produkt vidta de åtgärder som krävs för att skydda människors hälsa och miljö. Det betyder i det här fallet att den som använder ett avfettningsmedel eller ett bilschampo ska se till att miljön inte tar skada av biltvätten.

Att tvätta bilen på gatan med risken att tvättvattnet går orenat ut i våra sjöar och vattendrag är inte ett korrekt handlande enligt miljöbalken. Istället bör man alltid tvätta sitt fordon i en auktoriserad tvätthall.

Endast undantagsvis är det acceptabelt att bedriva tvätt på annan plats än tvätthall och då skall nedanstående riktlinjer följas.

- **Riktlinjer för privatfordon och för fordon som används i yrkesmässig verksamhet**

Avspolning av damm, lera och grus, utan användande av tvättkemikalier eller avfettningsmedel kan accepteras om frekvensen är ringa. Fordonet skall stå på mark utan avrinning till dagvattenbrunn, öppet dike, vattendrag, sjö eller liknande. Det får heller inte föreligga risk för förorening av vattentäkt. Tvätten skall ske på en plan gräsbevuxen yta, alternativt en grusplan. Observera att markägarens godkännande skall inhämtas. Kommunal mark bör inte upplåtas för detta ändamål.

- **Riktlinjer för privatfordon vid enstaka tillfällen**

Tvätt med såpa, diskmedel eller miljömärkt schampo, på mark enligt föregående punkt. Observera att avfettningsmedel ej får användas.

- **Följande ska undvikas för privatfordon och godtas inte för fordon som används i yrkesmässig verksamhet**
  - Tvätt med avfettningsmedel.
  - Tvätt på gata, asfalterad yta eller annan liknande yta, så att avrinning kan ske till dagvattenbrunn, dike eller motsvarande.
  - Tvätt i garage med golvavlopp.